

Черницький В. Б.

кандидат філологічних наук, професор НУК, доцент кафедри прикладної лінгвістики, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),

dalv7a@yandex.ua

Ванг Вейпінг

декан факультету міжнародної освіти, доцент, магістр методики навчання (Китай, Лінченг), wwpyxdz@hotmail.com

Цицюра К. В.

викладач кафедри прикладної лінгвістики, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), ksenija.tsytsiura@nuos.edu.ua

ДО ПИТАННЯ ПРО СИСТЕМАТИЗАЦІЮ СУЧАСНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВИ

У статті проаналізовані сучасні методики викладання англійської мови з точки зору їх орієнтованості на цільову аудиторію. Розглянуто основні міжнародні істити та інтерактивні електронні ресурси, присвячені підготовці до них.

Ключові слова: комунікативний підхід, метод навчання англійській мові, цільова група, англійська мова для спеціальних цілей, міжнародний екзамен.

Викладачі англійської мови в середніх коледжах, інститутах і факультетах університетів, які навчають студентів іноземної мови в академічних цілях і для подальшого постійного використання в різних професійних ситуаціях, пам'ятають те натхнення, якого вони зазнали від новаторської роботи Хатчінсона і Уотерса, яка побачила світ в кінці 90-х минулого століття, і змінила парадигму методики викладання і вивчення іноземної мови для практичних цілей [3].

Ми всі відчули «вітер змін» в галузі викладання англійської мови як іноземної (TeachingEnglishas aForeignLanguage– TEFL) з різним ступенем супротиву, в залежності від нашого віку, професійного досвіду, відданості традиційним підходам або ентузіазму, який зародився під впливом появи нових можливостей змінити незадовільний стан навчання іноземної мови. Пізніше ми стали свідками добровільного об'єднання викладачів англійської мови в «спільноти за інтересами», таких як CELTA, IELTFL, TESOL, які досягли значних успіхів у галузі розробки комунікативного підходу до вивчення англійської мови для окремих сфер застосування. Все це призвело до появи помітних і популярних акронімів: EAP, ESP, EOP, EVP, EST, EGP та ін. (в українській мові це – англійська для академічних цілей, англійська для специфічних цілей, англійська для робочих цілей, англійська мова з конкретною тематичною спрямованістю, англійська для загальноосвітніх цілей, відповідно).

Результати роботи всередині кожного з таких проектів (наприклад,SeaSpeak іAirSpeak) призвели до серйозних зрушень в області удосконалення технології навчання англійської мови як іноземної для різних цільових груп. Але їх кількість і різноманітність викликали деяку розгубленість в рядах неофітів з числа молодих викладачів англійської мови та студентів підрозділів прикладної лінгвістики. Відносно недавно вийшла робота Рос Райт, відомого авторитета в галузі викладання ESP [4], яка в значній мірі заповнила ряд лакун в основних технологічних підходах до вивчення ESP, проте не внесла радикальної ясності в диверсифікацію назв і підходів. Наприклад, відома аббревіатура TEFL може мати три (!) еквівалента перекладу та розшифрування, тобто трактування: «TeachingofEnglishas aForeignLanguage», «TeachersofEnglishas aForeignLanguage», «TestofEnglishas aForeignLanguage».

Мета даної статті – впорядкувати існуючі відмінності в номінаціях різних підходів у межах методики викладання і вивчення англійської мови, а також пояснити сьогодишню ситуацію критеріїв вибору серед основних міжнародних курсів навчання англійській мові і сертифікатів, що ними видаються.

Для систематизації численних існуючих абревіатур і тенденцій англійської мови (ELT) ми вдосконалили дерево-схему, розроблену добре відомим експертом [3] у викладанні ESP (рис. 1).

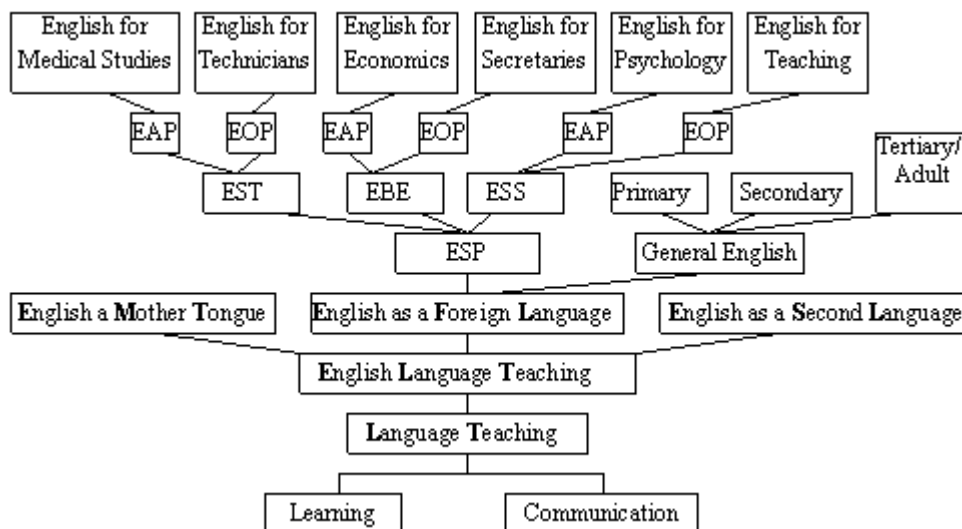

Рис. 1. Структурна схема, що описує існуючі методологічні підходи до засвоєння англійської мови

Коріння дерева викладання англійської мови (ELT: English Language Teaching) представлені такими областями, як спілкування і навчання. Далі ми можемо побачити поділ викладання англійської мови на дві цільові групи: англійська мова для спеціальних цілей (ESP: English for Specific Purposes) та загальна англійська мова (GE: General English), який іноді називають англійською для загальних цілей (EGP: English for General Purposes). Остання орієнтована на підготовку до здачі іспитів та отримання сертифікатів.

Цікаво відзначити, що EGP, яку викладають в англослов'янських країнах, відома під назвою ESL (English as a Second Language – англійська як друга мова), а EGP, яку викладають в неанглослов'янських країнах, називають EFL (English as a Foreign Language – англійська як іноземна мова). Також GE поділяється на категорії в залежності від віку тих, хто навчається: навчання на початковому етапі, середньому етапі, навчання для дорослих.

На наступному рівні представлений ESP відповідно до наступних категорій учнів: EST (English for Science and Technology – англійська для науки і техніки), EBE (English for Business and Economics – англійська для бізнесу та

економіки) і ESS (English for Social Sciences – англійська для соціальних наук) [3, с. 7].

Переміщуючись вгору по дереву, ми переходимо на наступний ярус, на якому вказані два основних типи ESP в залежності від того, що потрібно студентіві, котрий вивчає англійську мову: наукові дослідження (EAP: English for Academic Purposes – англійська для академічних цілей), навчання або робота (EOP: English for Occupational Purposes – англійська для робочих цілей, EVP: English for Vocational Purposes – англійська для професійних цілей, VESL: Vocational English as a Second Language – англійська для професійних цілей як друга мова).

На верхніх гілках дерева – більш високий ступінь спеціалізації навчальних курсів ESP: англійська для вивчення медицини (EMS: English for Medical Studies), яка відповідає завданням EAP, англійська мова для працівників у сфері техніки (ET: English for Technicians), які, звичайно, є продовженням більш загальної EOP [3, с. 8].

Таким самим чином, англійська мова для економіки (EE: English for Economics), англійська мова для секретарів (ES: English for Secretaries), англійська мова для психологів (EP: English for Psychology) і англійська мова для викладачів (ET: English for Teaching) представляють як альтернатива ті самі характеристики підходів до навчання, що EAP і EOP відповідно.

Описані вище яруси можна показати у вигляді простішої та більш наочної схеми (рис. 2).

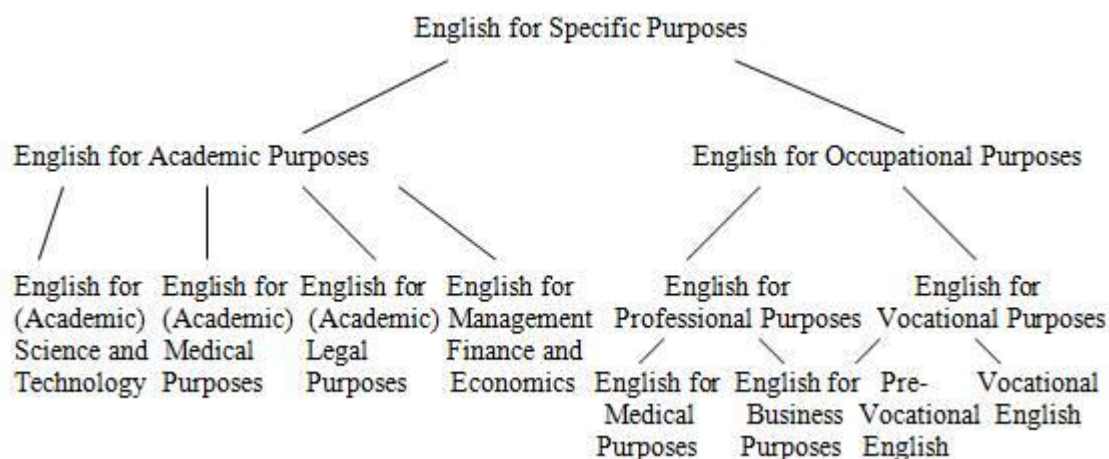

Рис. 2. Спрощена схема дерева викладання англійської мови

Розглядаючи підхід ESP в якості ключової теми нашого подальшого обговорення, досить посплатися на слова цитованих вище авторів: «ESP є підходом до викладання мови, у якому всі рішення приймаються на основі мотивації учня до навчання» [Hutchinson, T., & Waters, A.: 19]. Цілком природно, що ESP не орієнтована на освоєння мови для однієї конкретної дисципліни або за професійним спрямуванням. Тому навчання студентів загальним особливостям академічного дискурсу в гуманітарних науках, яке номінується EAP, є, в принципі, тотожним ESP [2, p. 17].

Ряд авторів також виокремлює такі типи ESP як EARL (English as a Restricted Language – англійська як мова обмеженого використання), EAOP (English for Academic and Occupational Purposes – англійська мова для академічних та професійних цілей) і EST (English for Specific Topics – англійська мова з конкретної тематичною спрямованістю). З огляду на те, що другий тип був давно описаний, нам слід супроводити ілюстраціями перший і останній з наведених підходів. Спілкування англійською мовою серед стюардів і стюардес або офіціантів і порт'є є прикладом першого типу. EST відрізняється від усіх видів ESP тим, що він підкреслює тему навчання, а не його мету. Це так звана ситуаційна мова. Наприклад, це теми, необхідні вченим-початківцям для навчання читанню наукових робіт в аспірантурі, участі у конференціях і т.д.

І останнє: у зв'язку з тим, що більшу частину міжнародних іспитів і сертифікатів, так само, як і підходів до викладання та вивчення англійської мови, прийнято позначати ініціальними абревіатурами, буде актуально внести ясність в їх інтерпретацію і паралельно дати характеристику даних іспитів і сертифікатів.

Найбільш відомими міжнародними іспитами з англійської мови є IELTS, PET, TOEFL та FCE. Визначимо поняття міжнародного сертифіката. Це документ, який підтверджує знання мови і визнається навчальними закладами та роботодавцями в різних країнах [5]. Міжнародний сертифікат можна отримати в результаті складання спеціального іспиту з англійської мови. Такий іспит або система іспитів розробляється і підтримується певними організаціями

і/або приватними компаніями. Головні офіси цих компаній знаходяться у Великобританії і США. Вся діяльність з тестування ведеться організацією під назвою Educational Testing Services (ETS). Саме ця організація розробила і приймає іспити на знання англійської мови (в американському варіанті) і видає сертифікати TOEFL. Це єдиний американський сертифікат, що підтверджує практичне володіння англійською мовою, і його приймають всі навчальні заклади та організації на території США [5].

У Великобританії ситуація складніша. Тут існує кілька екзаменаційних синдикатів (boards), які проводять іспити з англійської мови. Діяльність цих синдикатів ліцензована і схвалена Британським урядом. Усі запропоновані ними іспити зведені в єдину 9-рівневу схему, що робить можливим їх порівняння між собою.

Вибір міжнародного іспиту, так само, як і перевага у вивченні англійської мови для спеціальних цілей, буде залежати від мети поїздки за кордон. Так, існують іспити, необхідні для вступу до навчальних закладів Великобританії або Америки (TOEFL, IELTS), для ведення бізнесу за кордоном (BEC), для підвищення професійного рівня вчителів (DELTA, CELTA, TKT). Однак для виїзду за кордон на постійне місце проживання або отримання робочого місця найчастіше влада країни, що приймає кандидата, визначає, який сертифікат він повинен мати.

Частіше за все сертифікат багатьох міжнародних іспитів має обмежений термін дії. Наприклад, TOEFL дійсний тільки протягом двох років. Єдиним винятком є сертифікат Pearson Test English (PTE), який діє безстроково.

Розглянемо більш докладно міжнародні іспити відповідно до цілей тих, хто навчається [5].

Іспити із загальної англійської мови призначені для визначення загального рівня володіння мовою. До них відносять такі іспити, як TOEFL, IELTS, FCE, CAE тощо. Іспити із загальної англійської мови є універсальними, тобто вікових обмежень вони не мають.

IELTS – міжнародна система тестування знання англійської мови, сертифікат якої визнається імміграційною владою і приймальними комісіями

вищих навчальних закладів Великобританії та усіх англomовних країн. Це надійна система оцінки, розроблена для підтвердження рівня володіння мовними навичками.

TOEFL (Test of English as a Foreign Language) – призначений для тих, хто збирається навчатися у ВНЗ США або Канади, вступати до програм MBA, а також і для працедавців, які майже завжди зазначають наявність сертифіката TOEFL як обов'язкову умову при прийомі на роботу.

KET (Key English Test) – іспит, що підтверджує уміння підтримувати розмову англійською мовою в повсякденних ситуаціях на міцному базовому рівні. Сертифікат необхідний для отримання візи на проживання.

PET (Preliminary Cambridge English Test) – іспит і сертифікат, що підтверджує середній рівень володіння англійською мовою; призначений для тих, хто хоче відкрити для себе можливості навчатися, працювати і подорожувати.

FCE (First Cambridge English) – сертифікат для тих, кому потрібне підтвердження здібностей впевнено говорити і писати англійською мовою в щоденних робочих або навчальних ситуаціях на рівні вище середнього.

CAE (Cambridge Advanced English) – сертифікат, що підтверджує володіння англійською мовою на високому рівні; найбільш популярний серед тих, хто прагне досягти успіху в навчанні і професійній сфері. Сертифікат приймається для вступу до вищих навчальних закладів у всьому світі.

CPE (Cambridge Proficiency English) – сертифікат, який підтверджує професійне володіння англійською, що дорівнює знанню носія мови. Видається тим, хто досяг найвищих результатів у вивченні мови.

Професійні іспити визначають рівень володіння мовою в певній професійній сфері: бізнес, юриспруденція, медицина тощо.

BEC (Business English Cambridge) – міжнародно визнана кваліфікація, що підтверджує уміння використовувати ділову англійську мову.

ILEC – кембриджський іспит, що дозволяє оцінити знання англійської мови в галузі юриспруденції.

ICFE – кембриджський іспит, що дозволяє оцінити знання англійської мови в галузі фінансів і бухгалтерії.

GMAT (GraduateManagementAdmissionTest) – стандартизований комп'ютерний тест англійською мовою, що дозволяє бізнес-школам максимально об'єктивно оцінити рівень підготовки кандидатів на подальше навчання.

GRE – тест, який необхідно здати для вступу до аспірантури США (тобто на магістерські програми вищих навчальних закладів).

BULATS (BusinessLanguageTestingService) – система тестування рівня володіння діловою англійською мовою співробітників компаній і організацій, претендентів на вакантні посади, а також студентів, які бажають вивчати економіку і бізнес.

Іспити для дітей і підлітків – це іспити, наближені до формату ЗНО, і аналогічні екзаменам із загальної англійської мови. Сюди входять раніше розглянуті іспити KET, PET, FCE. Також прикладом є YLE (YoungLearnersTest) – це окрема серія кембриджських іспитів з англійської мови для дітей віком від 7 до 12 років.

Іспити для викладачів – це іспити, що визначають не лише рівень володіння мовою, але і професійні навички і знання в галузі викладання.

TKT (TeachingKnowledgeTest) – кембриджський іспит, створений для вчителів англійської мови середніх шкіл, вищих навчальних закладів і приватних викладачів. Він потрібний для того, щоб поліпшити навички викладання.

CELTA (CertificateinEnglishLanguageTeachingtoAdults) – сертифікат, що надає право викладання англійської мови як іноземної для дорослої аудиторії.

DELTA (DiplomainTeachingEnglishtoSpeakersofOtherLanguages) – міжнародна кваліфікація для досвідчених викладачів, які вже мають CELTA або еквівалент.

TKT має гнучку серію модульної оцінки: цей іспит тестує знання в специфічних областях викладання англійської мови. Можна обирати кількість

модулів для складання і призначати час складання на власний розсуд. Сертифікати видаються за кожен складений модуль.

На закінчення наводимо найбільш відомі міжнародні співтовариства, асоціації і форуми викладачів англійської мови:

IATEFL (International Association of Teachers of English as a Foreign Language) – міжнародна асоціація викладачів англійської мови як іноземної. Вміщуючи більше ніж 4000 членів, IATEFL є однією з найрозвинутіших громад ELT учителів у світі.

NCTE: The National Council of Teachers of English. Професійна асоціація викладачів англійської мови, літератури і мистецтва.

TESOL (Teaching English for Speakers of Other Languages) – це навчальна програма викладання англійської мови студентам, для яких англійська є іноземною. TESOL користується все більшою популярністю, оскільки попит на вивчення англійської мови зростає у всьому світі.

ICAEA – Міжнародна Асоціація авіаційної англійської мови.

Для того щоб скласти міжнародний іспит і отримати відповідний сертифікат, необхідно оцінити свій поточний рівень володіння мовою, а також визначитися з бажаним рівнем. Для цього Радою Європи були складені Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою (Common European Framework of Reference for Languages – CEFR) як засіб стандартизації рівнів мовних іспитів в різних регіонах. Вони користуються широкою популярністю у світі, і усі важливі іспити відображаються на матриці CEFR. Відповідно до цих рекомендацій існує шість рівнів володіння іноземною мовою: A1, A2, B1, B2, C1, C2. Вони описані в [1].

Нижче, для реалізації практичних цілей, наведені Інтернет-ресурси, які присвячені підготовці до міжнародних іспитів з нашими коментарями [6]:

Goodlucktoefl.com – безкоштовний сайт, повністю присвячений тесту TOEFL. Тут можна знайти відповіді на більшість питань щодо тесту. Також у цьому ресурсі наведені приклади відповідей на усну і письмову частини і поради з підготовки до іспиту.

Toeflblog.com – безкоштовний ресурс для підготовки з корисними матеріалами і відео-уроками, під час яких носій мови розповідає про особливості кожної з частин іспиту.

Splendidspeaking.com– окрім аудіозаписів для тренування цієї частини тесту, сайт має корисні матеріали для підготовки до інших мовних іспитів. Потрібна реєстрація для роботи на сайті.

Stuff.co.uk– декілька міні-тестів, в кожному з яких міститься по 20 питань. На кожен тест відводиться 20 хвилин, після чого можна переглянути помилки і пояснення до кожного питання. Матеріали можуть бути використані для підготовки TOEFL і IELTS.

Realesl.com – відеоблог викладача англійської мови, який може бути корисним для підготовки до усної частини іспиту. В кожному відеоролику обговорюються різні теми. Якщо у вас немає можливості переглянути відео, то ви можете ознайомитися з текстом до відео, який знаходиться під кожним роликом.

Ieltsforfree.com– тут можна пройти тест цілком або потренувати окремі частини. Це безкоштовний ресурс для підготовки тесту IELTS.

Examenglish.com– на цьому сайті можна підготуватися до складання не лише IELTS, але і TOEFL, TOEIC, CAE, FCE, KET, PET. На сайті подано інформацію про міжнародні тести, а також про вартість їх складання.

Itests.com– після реєстрації доступні безкоштовні пробні тести. Є інформація про FCE, CAE, PET, KET, IELTS, TOEFL і TOEIC. На сайті наведені відомості, як користуватися ресурсом.

Ielts-exam.net– один з найбільших сайтів для підготовки до IELTS. Наведена необхідна інформація щодо кожної з частин іспиту. На сайті безкоштовно подані наступні розділи: IELTSexam, IELTSlisteningsamples, vocabularyforIELTS, grammarforIELTS, listening і speaking.

4tests.com– великий тест з TOEIC, який складається з 200 питань до двох частин тесту.

Online.kgic.ca– пробний екзамен з двох частин тесту. На розв'язання тесту дається дві години. Можна визначити свій рівень знання англійської мови і скласти тест TOEIC онлайн.

Список використаних джерел

1. Council of Europe Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment [Virtual Resource]. Access Mode : URL : <http://www.coe.int/>. – Title from Screen. – Date of Access: 25 August 2016.

2. Dudley-Evans A. & St. John M. J. Developments in ESP: a multidisciplinary approach. Cambridge: CambridgeUniversity Press Publ., 1998. 301 p.

3. Hutchinson T., Waters A. English for specific purposes: A learning centered approach. Cambridge: CambridgeUniversity Press Publ., 1987. 181 p.

4. Ros Wright. How to Write ESP Materials (Training Course For ELT Writers, Book 3). ELT Teacher 2 Writer Publ.,2013. 67 p.

5. Международные экзамены: какой выбрать и чего ожидать? [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<http://4lang.ru/english/exams/mezhdunarodniye-ekzameni/>. – Загл. с экрана.

1. Julia Gryazina. 40 resources to prepare for international exams. [Virtual Resource]. Access Mode : URL : <http://lifehacker.ru/2015/04/29/40-resources-for-international-exams/>. – Title from Screen. – Date of Access: 25 August 2016.

References

1. Council of Europe Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment [Virtual Resource]. Access Mode : URL : <http://www.coe.int/>. – Title from Screen. – Date of Access: 25 August 2016.

2. Dudley-Evans A.,& St. John M. J. Developments in ESP: a multidisciplinary approach. Cambridge: CambridgeUniversity Press Publ., 1998. 301 p.

3. Hutchinson T., Waters A. English for specific purposes: A learning centered approach. Cambridge: CambridgeUniversity Press Publ., 1987. 181 p.

4. Ros Wright. How to Write ESP Materials (Training Course for ELT Writers, Book 3). ELT Teacher 2 Writer Publ.,2013. 67 p.

5. Mezhdunarodnye ekzameny: kakoy vybrat' i chego ozhdat'? [International examinations: what to choose and what to expect?]. Mode of access: <http://4lang.ru/english/exams/mezhdunarodniye-ekzameni>

6. Julia Gryazina. 40 resources to prepare for international exams. [Virtual Resource]. Access Mode : URL : <http://lifehacker.ru/2015/04/29/40-resources-for-international-exams/>. – Title from Screen. – Date of Access: 25 August 2016.

Chernytskiy V. B., *Candidate of Sciences (Philology), Professor NUS, Associate Professor of the Department of Applied Linguistics, Educational and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), dalv7a@gmail.com*

Wang Weiping, *Associate professor, Dean of school of international education, Master of education (Lincheng County, People's Republic of China.), wwpyxdz@hotmail.com*

Tsytsiura K. V., *Teacher of the Department of Applied Linguistics, Educational and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), ksenija.tsytsiura@nuos.edu.ua*

On systematization of modern methodologies of English language teaching

The article analyzes the existing contemporary English teaching methods. The principal international exams and interactive digital resources which are devoted to preparation for them are considered.

Key words: *communicative approach, English teaching method, target group, English for specific purposes, international examination.*

Черницький В. Б., *кандидат філологічних наук, професор НУК, доцент кафедри прикладної лінгвістики, Учебно-научний гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування (Україна, Николаєв), dalv7a@gmail.com*

Ванг Вейпинг, *декан факультета міжнародного освіти, доцент, магістр методики навчання (Линчэнг, Кітай), wwpyxdz@hotmail.com*

Цыцюра К. В., преподаватель кафедры прикладной лингвистики, Учебно-научный гуманитарный институт Национального университета кораблестроения имени адмирала Макарова (Украина, Николаев), ksenija.tsytsiura@nuos.edu.ua

К вопросу о систематизации современных методик обучения английскому языку

В статье проанализированы современные методики обучения английскому языку с точки зрения их ориентированности на целевую аудиторию. Рассмотрены основные международные экзамены и интерактивные электронные ресурсы, которые посвящены подготовке к их сдаче.

Ключевые слова: *коммуникативный подход, метод обучения английскому языку, целевая группа, английский язык для специальных целей, международный экзамен.*